

تحلیل مطالعات عدالت جنسیتی در فضاهای عمومی شهری (علم‌سنجی و مرور سیستماتیک)*

نرگس طالب ولی‌اله**، محسن رفیعیان***، نجم‌اسمعیل پور****، حمیدرضا صارمی*****

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۱۲/۰۵

چکیده

این پژوهش با هدف تحلیل علم‌سنجی مطالعات عدالت جنسیتی در فضاهای عمومی جهت کشف مسائل و تحولات اصلی و نیز یافتن روند عملکرد نوظهور مقالات و مجلات، شناخت الگوهای همکاری کشورها و هم‌استنادی نویسندگان در ادبیات جهانی انجام شده و از روش‌های کمی علم‌سنجی استفاده می‌کند. نتایج هم‌زمانی وقوع کلمات کلیدی نشان می‌دهد کلید واژه‌ی "جنسیت" با ۳۵ بار تکرار بالاترین تعداد دفعات هم‌رخدادی وقوع کلیدواژگان برخوردار است. تحلیل هم‌استنادی بر اساس نویسندگان نشان می‌دهد بیشترین تعداد استناد مربوط به الین اونترهالتر با قدرت پیوند ۱۰۰ می‌باشد. تحلیل هم‌استنادی بر اساس منابع استناد شده نشان می‌دهد منبع international journal of urban and regional research، ۳۳ بار مورد استناد قرار گرفته است که بیشترین تعداد استناد را در بین منابع دارا است. در آخر تحلیل همکاری علمی در سطح کشورها نشان می‌دهد کشور ایالات متحده بیشترین تعداد مدارک، استناد و قدرت پیوند را بین سایر کشورها دارا است.

واژه‌های کلیدی

علم‌سنجی، عدالت جنسیتی، فضاهای عمومی، مرور سیستماتیک.

* این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده دوم (نرگس طالب ولی‌اله) با عنوان: «تبیین چارچوب عدل‌سنجی فضاهای عمومی شهری با تأکید بر عدالت جنسیتی» است که با راهنمایی نویسنده دوم (دکتر محسن رفیعیان) و مشاوره نویسندگان سوم و چهارم (دکتر نجم‌اسمعیل پور و دکتر حمیدرضا صارمی) در دانشگاه یزد در حال انجام است.

** دانشجوی دکتری گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

Email: n.taleb@stu.yazd.ac.ir

*** دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه یزد، یزد، ایران. (مسئول مکاتبات).

Email: mrafian@yazd.ac.ir

**** دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

Email: najmaesmailpoor@yazd.ac.ir

***** دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

Email: saremi@modares.ac.ir

مقاله:

ISSN 17359562

هویت شهر / شماره پانجاه و نهم / سال هجدهم / پاییز ۱۴۰۳

مقدمه

یکی از شاخصه‌های مهم عصر حاضر فراوانی حجم اطلاعات و همچنین تنوع منابع حصول این اطلاعات است؛ چنانکه دوره کنونی را می‌توان عصر اطلاعات و کلان‌داده‌ها نام‌گذاری نمود. در این باره موسسه بین‌المللی داده^۱ گزارش داده است که داده‌های موجود از ۳۳ زتابایت در سال ۲۰۱۸ به ۱۷۵ زتابایت در سال ۲۰۲۵ خواهد رسید. لیکن علی‌رغم مزایای بسیار و غیرقابل انکار حجم بالای داده‌ها، این امر موجب سردرگمی پژوهشگران به خصوص پژوهشگران نوپا که آشنایی کمتری با مباحث تخصصی شهرسازی، برنامه‌ریزی شهری و طراحی فضاهای عمومی شهری دارند، می‌شود. بنابراین پدیده‌ی مذکور، بیش از هر چیزی ضرورت پالایش، خلاصه‌سازی و طبقه‌بندی یافته‌ها و نتایج علمی را طلب می‌کند. با استفاده از شاخص‌های کمی افزون بر ارزشیابی و نقد این حجم از اطلاعات، می‌توان آنها را خلاصه‌سازی و تصویرسازی کرد که برای حصول این مهم از روش‌هایی همچون داده‌کاوی و علم‌سنجی استفاده می‌شود (سهیلی و همکاران، ۱۳۹۸). در واقع علم‌سنجی را می‌توان به عنوان «مطالعه کمی علم، ارتباطات در علم و سیاست علم» تعریف کرد (Leydesdorff & Milojević, 2012). پرایس^۲ (۱۹۷۱) از طریق طرح عبارت "علم کوچک، علم بزرگ"^۳ نشان داد که علم یک ماده قابل اندازه‌گیری است (Beula & Velmurugan, 2021). به عنوان نمونه در پژوهش‌های علم‌سنجی شاخص‌های مختلفی مانند وابستگی سازمانی نویسنندگان، شمار نویسنندگان، سهم گرایش‌ها و زیرشاخه‌های هر علم در نشر دانش، میزان استناد و در شاخص‌های فنی‌تر تحلیل محتوای مقاله‌ها و رابطه همکاری بین نویسندگان مورد توجه و سنجش قرار می‌گیرد (برنگی، ۱۳۹۶). این عمل به منظور پی‌بردن به رشد پژوهش‌های علمی، دنبال کردن پویایی یک حوزه، کشف حوزه‌های جدید پژوهشی و ایجاد یک تصویر جامع از ساختار علمی آن حوزه ضروری است (Wilsdon, 2011). متخصصان علم‌سنجی و علوم رایانه با تلفیق ابزارهای مصورسازی، شاخص‌ها و فنون علم‌سنجی، ترسیم نقشه حوزه‌های علمی را ارائه کرده‌اند تا از این طریق تصویری کامل و جامع از علوم و مباحث مختلف ارائه شود. در ترسیم نقشه علم، انتشارات یک حوزه از علم از زوایای متعدد و با هدف کشف روابط پنهانی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و سپس برای درک بهتر، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل به صورت چند بعدی در قالب نقشه‌های علمی شبکه‌ای ترسیم می‌شوند. در این نقشه‌ها بخش‌های مختلف با یکدیگر در ارتباط می‌باشند به گونه‌ای که موضوع‌های مختلف یک علم که به صورت مفهومی با یکدیگر ارتباط بیشتری دارند در نقشه نزدیکتر به هم می‌باشند و موضوع‌هایی که ارتباط کمتری دارند در نقشه شبکه‌ای

از یکدیگر فاصله بیشتری دارند (نقدی‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۲). در این میان و در میان ابعاد مختلف عدالت (فضایی، اجتماعی، محیطی، اقتصادی، توزیعی و...)، عدالت جنسیتی^۴ یکی از پرمناقشه‌ترین و مهمترین ابعاد عدالت بوده است که وجود مقالات و پژوهش‌های فزاینده پیرامون آن و فضاهای عمومی شهری نشان دهنده ارتباط این دو حوزه به یکدیگر و همچنین سطح دغدغه‌مندی پژوهشگران نسبت به این موضوع است. از سویی دیگر عدالت جنسیتی فضاهای عمومی شهری به دلیل ماهیت میان‌رشته‌ای خود محل برخورد موضوعات و متخصصان گوناگون است (Spain, 2014)، که این امر علاوه بر رشد این حوزه سبب نوعی ابهام جهت شناخت روندهای پژوهش این حوزه (کلیدواژه‌ها و مباحث پژوهشی داغ) شده است. بدین منظور و در پاسخ به سوالات ذیل، تولیدات علمی پژوهشگران جهانی در حوزه عدالت جنسیتی فضاهای عمومی در پایگاه اسکوپوس^۵ طی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۲۴ مورد بررسی قرار گرفته است:

۱. کدام کلیدواژگان در حوزه عدالت جنسیتی فضاهای عمومی بیشترین و کمترین میزان تکرار را داشته‌اند و نقشه هم‌زمانی وقوع آن‌ها در نمای مصورسازی شبکه^۶، مصورسازی همپوشانی^۷ و مصورسازی تراکم^۸ چگونه است؟
۲. کدام نویسندگان و نشریات بیشترین هم‌استنادی را در پژوهش‌های حوزه عدالت جنسیتی فضاهای عمومی را داشته‌اند و نقشه مصورسازی شبکه آنها چگونه است؟
۳. کدام کشورها بیشترین همکاری در پژوهش‌های حوزه عدالت جنسیتی فضاهای عمومی را با یکدیگر داشته‌اند و نقشه مصورسازی شبکه آنها چگونه است؟

چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

عدالت جنسیتی به عنوان یکی از پرمناقشه‌ترین و مهمترین ابعاد عدالت بوده که اولین جرقه‌های پیدایش آن در آثار انتشار یافته در قرن هفدهم همچون اثر «درباره برابری دو جنس»^۹ توسط فیلسوف دکارتی و فمینیست، فرانسوا پولن دو لابار^{۱۰}، روشن شد. چنانچه عدالت جنسیتی در دهه‌های اول قرن بیستم به عنوان یک جنبش در برابر تبعیض‌ها و نابرابری‌هایی که خواه آگاهانه و طبیعی و خواه ناآگاهانه و غیرطبیعی زنان را متضرر می‌کرد، به منصف ظهور رسید. برخورد با این معضل زمینه‌ای، در ادامه به رشته و حوزه نظر شهرسازی ورود پیدا کرد و بحث و تحقیق پیرامون آن جنبه‌ای بین‌المللی یافت. مفهوم عدالت جنسیتی در واقع بستگی به تعریف دو مفهوم مهم عدالت و جنسیت دارد که اول با کدام لنز و چه نوع نگرشی عدالت معنا می‌شود و در ثانی واژه جنسیت که نه تنها مبین تفاوت بین جنس زن و مرد است بلکه

می‌باشند. چنانچه لو و ایوسون (۲۰۱۶)، طی پژوهشی مدلی از فضای عمومی عادلانه اجتماعی را توسعه دادند که می‌تواند به تحلیل و مداخله مواضع اتخاذ شده در فضای عمومی کمک کند (Low & Iveson, 2016). رضازاده (۱۳۸۹) نیز شاخص‌های پاسخدهی محیط به حضور زنان شامل عدالت، کارامدی، امنیت، پایداری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری، تمرکززدایی، مسئولیت مدنی و شهروندی را مشخص نموده است (رضازاده، ۱۳۸۹). اصغرپور و همکاران (۱۳۹۶)، اقدام به ارزیابی سطح کیفی فضاهای عمومی محله دزاشیب با تاکید بر موضوع دسترسی کرده و رحیمی و همکاران (۱۳۹۷)، میزان انطباق فضاهای عمومی منطقه‌ی ۸ تبریز با نیازهای زنان را مورد بررسی قرار داده‌اند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ رویکرد از نوع کمی و به لحاظ هدف از نوع کاربردی بوده که با روش علم‌سنجی (تحلیل هم‌رخدادی و تحلیل هم‌نویسندگی و تحلیل هم‌استنادی) انجام شده است. جامعه پژوهش را مدارک و اسناد علمی پژوهشگران جهانی حوزه عدالت جنسیتی و فضاهای عمومی که در بازه زمانی ۱۹۹۱ تا ۲۰۲۴ در پایگاه اسکوپوس نمایه شده‌اند و در چکیده، عنوان و یا کلیدواژگان مدارک خود عبارت عدالت جنسیتی و فضاهای عمومی را دارند، تشکیل می‌دهند. از پایگاه داده‌ای اسکوپوس استفاده شد زیرا یک پایگاه داده‌ای قویتری نسبت به وب‌اف‌ساینس^{۱۲} بوده و دسترسی به تعداد مجلات بیشتری را فراهم می‌نماید. به منظور مصورسازی شبکه‌ای هم‌رخدادی، هم‌نویسندگی و هم‌استنادی از روش تحلیل شبکه و نرم‌افزار وی‌او‌اس و یوئر استفاده شد. این نرم‌افزار یک برنامه فناوری اطلاعات با دسترسی آزاد و رایگان است که توسط ون اک^{۱۴} و والتمن^{۱۵} برای ساخت و تجسم نقشه‌های کتاب‌سنجی توسعه یافته است. مزیت اصلی این برنامه نسبت به اکثر برنامه‌های فناوری اطلاعات موجود برای تحلیل داده‌های کتاب‌سنجی این است که بر نمایش‌های گرافیکی نقشه‌ها تمرکز دارد و این امر به ویژه هنگام تجسم نقشه‌های بزرگ مفید است، تفسیر را آسان می‌کند، و عمدتاً در ایجاد نقشه‌ها بر اساس داده‌های شبکه استفاده می‌شود (Gu, et al., 2021 & Van Eck & Waltman, 2010). در پایگاه اسکوپوس جست و جوی پیشرفته^{۱۶} دو کلیدواژه ترکیبی "عدالت جنسیتی" و "فضای عمومی"^{۱۷} بدون ایجاد محدودیتی خاص در عنوان، چکیده و کلیدواژه حاکی از وجود ۲۰۰ سند طی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۲۴ بود که از این تعداد بیشترین فراوانی مقالات در سال ۲۰۲۱ یعنی ۲۳ مقاله بوده است. خروجی مقالات در قالب فایل اکسل با استفاده از روش مرور سیستماتیک و نمودار پریزما^{۱۸} اسکن شدند و مقالات تکراری و یا حوزه‌های کاری و علمی نامرتبط با موضوع

دارای بار فرهنگی، سیاسی و اجتماعی خاصی است. در ساده‌ترین و مرسوم‌ترین تعریف، عدالت جنسیتی به عنوان برابری، انصاف و احترام کامل بین زنان و مردان (همه جنسیت‌ها) در تمام حوزه‌های زندگی که منجر به تعریف و شکل‌دهی سیاست‌ها، ساختارها و تصمیم‌گیری‌ها می‌شود و بر زندگی آن‌ها و کل جامعه تاثیر می‌گذارد؛ مطرح شده است (Okpokwasili, 2024). دستیابی به این هدف زمانی محقق خواهد شد که زنان به طور مشترک از حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و بر مبنای برابر با مردان برخوردار باشند (Kumar, 2022). در مقابل تبعیض جنسیتی^{۱۱} که به واسطه هنجارها، قوانین، آداب و رسوم و سنت‌ها، کلیشه‌ها و همچنین ساختار و سیستم بوجود می‌آید، موجب شکل‌گیری پدیده‌ای به نام بی‌عدالتی جنسیتی می‌شود (Gheaus, 2021). بی‌عدالتی جنسیتی بیانگر وضعیتی است که افراد با توجه به هویت یا بیان جنسیتی خود از فرصت‌ها، حقوق و دسترسی به منابع برابر، برخوردار نباشند (Upadhyay, et al., 2023). در این‌باره گوتز^{۱۲} معتقد است که دستیابی به عدالت جنسیتی و پایان دادن به بی‌عدالتی جنسیتی مستلزم پایان دادن به نابرابری‌های بین زنان و مردان است که در خانواده، جامعه، بازار و دولت تولید و بازتولید می‌شوند (Goetz, 2007).

فضاهای عمومی شهری، فضاهایی از یک جامعه هستند که به مثابه‌ی بستری برای تولید و تبادل فعالیت‌های عمومی و مدنی شهروندان ایفای نقش می‌کنند (Ceccato & Nalla., 2020) و بنابر نظر محققانی همچون گارسیا رومن فضاهای عمومی شهری بایستی با تأکید بر طراحی همه شمول فارغ از محدودیت‌های جنسیتی، سنی و توانایی استفاده کننده به عنوان مکانی مطلوب برای تمام گروه‌های اجتماعی، ایجاد شوند. همچنین به طور گسترده‌ای مشاهده می‌شود در تعاریف مرسوم از فضاهای عمومی شهری ذکر شده است آن‌ها فضاهایی هستند که به همه مردم فارغ از پایگاه اقتصادی، اجتماعی، جنسیت و... و به دور از هرگونه تبعیضی حق دسترسی و استفاده برابر داده و در واقع با تسهیل جریان شهروندی از طریق حس تعلق انسان به محیط (فضای ساخته شده) و به اجتماع (از طریق تسهیل کنش‌ها و تعاملات متقابل انسان‌ها با یکدیگر) حیات مدنی را به کالبد شهر تزریق می‌کنند (Maddrell, et al., 2023). با این حال گونه‌ای از محققان همچون میچل (۲۰۱۷) در غرب و یا پورحسین و همکاران (۱۳۹۸)، گرمسیری نژاد و همکاران (۱۴۰۰) و... با بررسی، ارزیابی و تحلیل‌های خود بر این باورند که در عمل، بسیاری از فضاهای عمومی به‌انحاء گوناگون همچون مقررات، نظارت، کالایی‌سازی و غیره، خصوصی یا نیمه خصوصی و به خصوص جنسیتی شده‌اند و با ارائه راهکارهای متفاوت در پی عادل کردن فضاهای عمومی شهری از منظر جنسیت

واژه‌های پر بسامد مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ یعنی فراوانی یک واژه به عنوان شاخصی از اهمیت، توجه، یا تأکید بر آن واژه یا اندیشه در نظر گرفته می‌شود. در ابتدا جهت تحلیل هم رخدادی^{۱۹}، هم‌زمانی استفاده از کلیدواژه‌ها توسط نرم‌افزار داده‌ها فراخوانی شد. بدین صورت که از تعداد کل کلیدواژه‌ها (۱۰۵۵) حداقل تعداد رخداد کلیدواژه‌ها ۵ عدد انتخاب شده است و ۳۶ مورد شرط حداقل ۵ بار رخداد را دارا بوده‌اند. مرحله بعد شدت و قدرت شبکه‌ای و تراکمی هم رویدادی برای هر ۳۶ کلیدواژه انتخاب شد. بر اساس تنظیمات ایجاد شده مشاهده می‌شود کلیدواژه جنسیت ۳۵ بار رخ داده و قدرت رخداد این کلمه با سایر کلیدواژه‌ها ۹۸ بوده است که بیشترین تعداد رخداد را در بین سایر کلیدواژه‌گان دارا است. کلیدواژه انسان نیز ۱۸ بار رخ داده است و قدرت رخداد این کلمه با سایر کلیدواژه‌ها ۱۱۸ مرتبه بوده که این کلیدواژه نیز بیشترین قدرت کل پیوند، و کلیدواژه رسانه‌های اجتماعی با قدرت کل پیوند ۶ مرتبه کمترین میزان قدرت را در بین سایر کلیدواژه‌گان دارا است. **جدول ۱** تعداد رخداد هر ۳۶ کلیدواژه‌ها با قدرت کل پیوند را نشان می‌دهد.

تحقیق از روند حذف شدند تا یافته‌های معتبرتر و قابل اعتمادی بدست آید. قابل ذکر است که حوزه‌های علمی این مقالات محدود به شهرسازی و معماری نبوده است و قسمت عمده آن مربوط به علوم اجتماعی (۵۲/۳٪) بوده است. مابقی به ترتیب مرتبط با رشته‌های علوم انسانی و هنر (۱۵/۷٪)، علوم محیطی (۶/۶٪)، پزشکی (۵/۵٪)، حسابداری و مدیریت (۳/۶٪)، مهندسی (۲/۸٪)، روانشناسی (۲/۸٪)، کشاورزی و زیست‌شناسی (۲/۵٪)، مدیریت و اقتصاد (۲/۵٪)، علوم کامپیوتر (۱/۷٪) و سایر (۴/۱٪) بوده است.

همچنین در طی سال‌های متمادی ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷ و سال‌های ۱۹۹۹، ۲۰۰۱، ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ هیچ مقاله‌ای با کلیدواژه‌گان مذکور انجام شده است. جهت تحلیل‌های بیشتر از نرم‌افزار علم سنجی وی او اس ویوئر استفاده شده است که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود.

یافته‌های پژوهش

بسامد وقوع واژه‌ها مقیاسی مهم در تحلیل محتوا است. این سنجه برای تعیین مهمترین موضوع‌های پژوهشی در یک حوزه با تمرکز بر روی

جدول ۱. کلمات کلیدی مستخرج از هم‌رخدادی مطالعات عدالت جنسیتی و فضای عمومی در پایگاه اسکوپوس بر اساس تعداد رخداد و قدرت در ارتباط با کل پیوند
Table 1. Keywords extracted from the co-occurrence of gender justice and public space studies in Scopus based on the number of occurrences and strength in relation to the total link

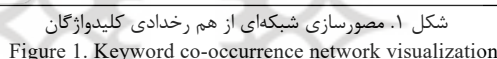
کلید واژه	تعداد رخداد	قدرت کل پیوند	کلید واژه	تعداد رخداد	قدرت کل پیوند	کلید واژه	تعداد رخداد	قدرت کل پیوند
انسان	۱۸	۱۱۸	کانادا	۶	۴۵	تصمیمگیری	۵	۲۲
زن	۱۸	۱۱۲	فمینیسم	۱۶	۴۴	ایالات متحده	۵	۲۲
جنسیت	۳۵	۹۸	شهر	۶	۳۷	وضعیت زنان ^{۲۰}	۷	۲۲
بشر	۱۴	۹۱	فضای سبز	۵	۳۳	روابط جنسیتی ^{۲۱}	۷	۲۰
مرد	۱۳	۹۱	خشونت	۹	۳۳	خشونت جنسی ^{۲۲}	۸	۲۰
عدالت اجتماعی ^{۲۳}	۲۷	۷۵	تراجنسیتی ^{۲۴}	۷	۳۲	نژاد	۵	۱۹
مقاله	۹	۶۷	پایداری	۵	۲۹	نظریه تقاطع ^{۲۵}	۶	۱۸
بزرگسال	۸	۶۰	منطقه شهری	۵	۲۹	آزار جنسی ^{۲۶}	۵	۱۶
سلامت عمومی	۸	۵۷	مسئله جنسیت	۹	۲۶	تبعض ^{۲۷}	۵	۱۳
عدالت محیطی	۱۳	۵۶	برنامهریزی شهری	۵	۲۶	تابعیت	۵	۱۲
عدالت	۱۲	۵۰	زنان	۸	۲۶	عدالت جنسیتی	۵	۸
فضای عمومی	۱۴	۴۶	هند	۸	۲۳	رسانه‌های اجتماعی	۶	۶

به دفعات بیشتری در یک مدرک دیده شده‌اند و احتمال ظاهر شدن این دو کلمه کلیدی در یک مقاله بیشتر است. کلمات کلیدی با دایره‌های رنگی برچسب گذاری می‌شوند و اندازه دایره (بزرگی و یا کوچکی دایره)، با وجود کلمات کلیدی در عنوان، چکیده و کلیدواژه‌گان همبستگی مثبت دارد. بنابراین، اندازه حروف و دایره‌ها با فراوانی رخ دادن آنها تعیین می‌شود. هرچه کلمه کلیدی بیشتر در یک مقاله و سند ظاهر شود، اندازه حروف و دایره‌ها بزرگتر می‌شود

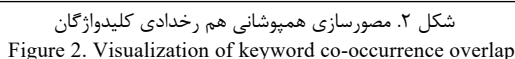
تحلیل هم‌رخدادی وقوع کلیدواژه‌گان در نمای مصورسازی شبکه، همپوشانی و تراکم

مصورسازی شبکه، شامل تجسم روابط میان پیوندها و گره‌ها است. روابط در تجسم شبکه با خط و یا خطوطی که از یک اصطلاح به اصطلاح دیگر می‌آید به تصویر کشیده می‌شود. فاصله بین دو کلیدواژه، قدرت ارتباط بین پیوندها را نشان می‌دهد. هرچه فاصله کمتر باشد، ارتباط بین دو کلیدواژه قوی‌تر است بدین معنی که دو کلیدواژه

(Nandiyan to & Al H usaeni, 2021). همانطور که در شکل ۱ مشاهده می‌شود و در جدول ۱ نیز تصدیق شد دو کلیدواژه جنسیت و عدالت اجتماعی با دایره و حروف بزرگتر بیشترین فراوانی رخداد را در بین سایر کلیدواژگان دارا می‌باشند. رنگ یک دایره یا آیتم توسط خوشه‌هایی که آیتم به آن تعلق دارد تعیین می‌شود. در پژوهش حاضر کلیدواژه‌ها در سه خوشه دسته‌بندی شده‌اند که خوشه اول با رنگ قرمز شامل ۱۶ آیتم تابعیت، تبعیض، فمینیسم، جنسیت، مسئله

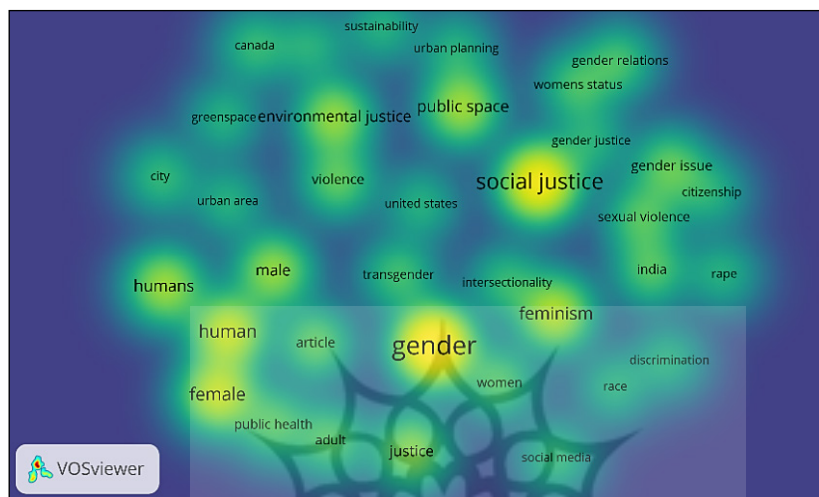

شکل ۲ نمای مصورسازی هم‌پوشانی کلیدواژگان را نشان می‌دهد که عملکردی مشابه با نمای تجسم شبکه‌ای دارد لیکن دارای دو تفاوت عمده با آن است. اول آن که رنگ‌بندی گره‌ها (کلیدواژه‌ها) متفاوت است و سپس در این نما روند سال به سال مربوط به تحقیقات در مورد عدالت جنسیتی فضاهای عمومی مشخص است. در واقع همانگونه که مشخص است رنگ هر گره بر اساس امتیاز میانگین سال انتشار تعیین می‌شود که در بازه زمانی ۲۰۱۴ الی ۲۰۲۰ (نوار گوشه سمت راست شکل ۲) طیف‌بندی شده است. به عنوان نمونه، کلیدواژه‌هایی که به رنگ بنفش (وضعیت زنان،

نظر، بیشتر باشد، فاصله بین دو گره و نقطه مورد نظر کمتر باشد و فراوانی رخداد گره‌ها در همسایگی بیش تر باشد، رنگ نقطه مورد نظر به زرد نزدیکتر است. بالعکس، هرچه تعداد گره‌ها در همسایگی یک نقطه کمتر و فراوانی رخداد گره‌های همسایه کمتر باشد، رنگ نقطه به آبی نزدیک تر می‌شود. در نتیجه، در تجسم تراکم گره‌ها، هر نقطه دارای رنگی است که تراکم گره را در آن نقشه نشان می‌دهد.

شکل ۳ نیز نمای مصورسازی تراکم کلیدواژگان را نمایش می‌دهد. این نوع از مصورسازی بیشتر برای درک ساختار کلی نقشه و جلب توجه به مهمترین مناطق نقشه مفید است. با توجه به شکل ۳، رنگ نقاط در نقشه بر اساس تراکم گره مورد نظر تعیین می‌شود. تراکم گره در یک نقطه در نقشه به تعداد گره‌های همسایه و به فراوانی رخداد این گره‌ها بستگی دارد. هرچه تعداد گره‌هایی که در مجاورت نقطه مورد

شکل ۳. مصورسازی تراکم هم‌رخدادی کلیدواژگان
Figure 3. Visualization of keyword co-occurrence density

اساس تعداد اسنادها نشان می‌دهد و در آن بیشترین تعداد اسناد مربوط به الین اونترهالتر با قدرت پیوند ۱۰۰ می‌باشد. پس از او جودیت باتلر با ۳۴ اسناد و قدرت پیوند ۴۵۹ در رده دوم و دیوید هاروی با ۳۳ اسناد و قدرت پیوند ۴۲۹ در رده سوم قرار گرفته است. بیشترین قدرت کل پیوند (۸۳۲) نیز مربوط به لورا آزاریتو با ۲۶ اسناد می‌باشد.

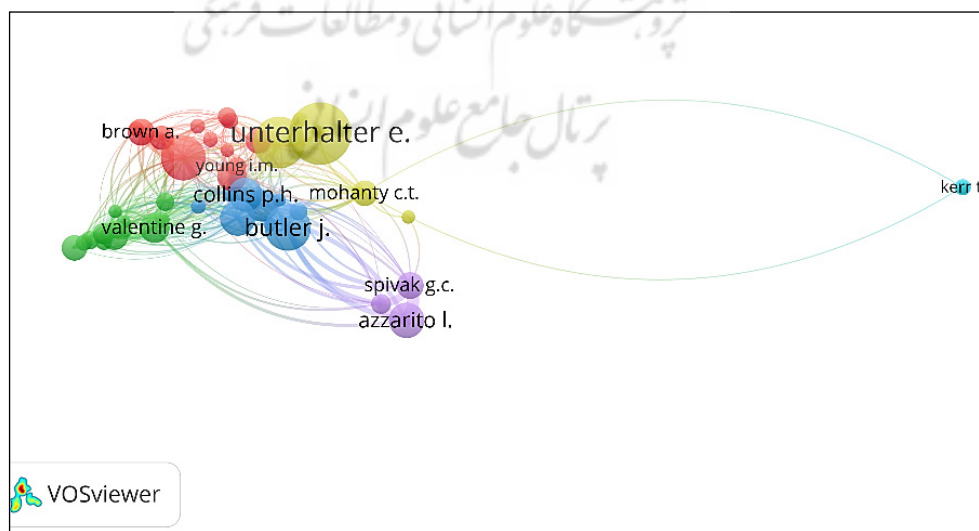
اطلاعات جدول ۲ در شکل ۴ بصورت نمای شبکه‌ای مصورسازی شده و در آن هر رنگ نشان دهنده نویسنده‌هایی است که به یک موضوع در حوزه مد نظر، علاقه داشته‌اند. نویسنده‌هایی که ارتباط نزدیکتری باهم دارند، اغلب در زمینه مشترک فعالیت می‌کنند و در توسعه یا ایجاد آن موضوع سهم هستند. اندازه و فونت هر دایره نشان دهنده تعداد اسنادات بیشتر می‌باشد. ۴۷ آیتم موجود در ۶ دسته خوشه‌بندی شده‌اند. خوشه اول با رنگ قرمز شامل ۱۳ نویسنده، خوشه دوم با رنگ سبز نیز شامل ۱۳ نویسنده، خوشه سوم با رنگ آبی شامل ۱۰ نویسنده، خوشه چهارم با رنگ زرد شامل ۶ نویسنده، خوشه پنجم با رنگ بنفش شامل ۳ نویسنده و در نهایت خوشه ششم با رنگ آبی فیروزه‌ای شامل ۲ نویسنده که با فاصله‌ی بیشتری نیز از سایر نویسندگان قرار گرفته‌اند.

تحلیل هم‌استنادی نویسندگان

در تحلیل هم‌استنادی نویسنده، بسامد اسناد هر نویسنده یا نویسنده دیگر که با هم در مدارک اسناد شونده حضور یافته‌اند شمارش می‌شود. تأکید تحلیل هم‌استنادی نویسنده بر نویسندگان هم‌استنادی است که به وسیله پیوندهای هم‌استنادی به هم مرتبط شده‌اند. اغلب مطالعات هم‌استنادی نویسنده بر نویسنده اول در مآخذ تأکید داشته‌اند، زیرا اطلاعات همه نویسندگان همکار در دسترس نبوده است. تحلیل هم‌استنادی نویسنده فنی مناسب برای تشخیص نویسندگان برجسته در حوزه‌های مختلف پژوهشی است. در نقشه شبکه‌ای زیر هر گره نمایشگر یک نویسنده است. علاوه بر این تعداد دفعات اسناد مقالات به مقاله مشابه در تجزیه و تحلیل، هم‌استنادی نویسنده‌ها، ارتباط بین نویسنده‌ها، با تعداد دفعات اسنادات یک مقاله با مقاله دیگر مشخص می‌شود. هر گره نماینده حداقل ۱۰ اسناد است. از میان ۱۲۱۸۲ نویسنده در حوزه‌ی عدالت جنسیتی فضاهای عمومی شهری، ۵۰ نویسنده دارای حداقل شرط ۱۰ اسناد علمی را داشته‌اند. معه‌ذا، از میان ۵۰ نویسنده نهایی نام سه نویسنده به دلیل تکرار و تشابه حذف گردید و در نهایت ۴۷ نویسنده جهت نمایش در نقشه انتخاب شد. جدول ۲ نام هر نویسنده را به ترتیب قدرت کل پیوند و بر

جدول ۱. تحلیل هم‌استنادی بر اساس هم‌استنادی نویسندگان
Table 1. Co-citation analysis based on co-citation of authors

نویسنده	تعداد استناد	قدرت کل پیوند	نویسنده	تعداد استناد	قدرت کل پیوند	نویسنده	تعداد استناد	قدرت کل پیوند
Azzarito l.	26	832	Collins p.h.	25	201	Langmeyer j.	10	97
.Spivak g.c	20	686	Harding s.	10	196	Low s.	11	88
Giroux h.a.	15	559	Mcdownell l.	11	196	Anguelovski i.	14	85
Butler j.	34	459	Mohanty c.t.	19	186	Fisher b.	13	80
Harvey d.	33	429	Young i.m.	14	150	Sagaris l.	19	77
Brown a.	20	351	Sheller m.	14	147	Martino w.	10	74
Valentine g.	22	312	Ahmad s.	14	144	Bhattacharyya r.	12	73
Crenshaw k.	26	300	Urry j.	12	141	Kerr t.	12	68
Fraser n.	21	293	Creswell t.	16	140	Wood e.	10	68
Pain r.	21	258	Massey d.	11	140	Walker m.	10	56
Lefebvre h.	18	248	Brown g.	12	128	Florida r.	11	47
Kim s.	12	242	Loukaitou-sideris a.	10	120	Taylor d.e.	10	40
Ma k.w.	11	242	Browne k.	11	118	Bourdieu p.	12	26
Swaminathan b.s.	11	242	Hooks b.	22	118	Walklate s.	10	21
Marcuse p.	11	234	Sen a.	19	118	Lajevardi n.	11	11
Foucault m.	24	228	Day k.	10	104	Shaikh s.	10	10
Toth e.l.	13	211	Unterhalter e.	46	100	—	—	—

شکل ۴. مصورسازی هم‌استنادی نویسندگان
Figure 4. Visualization of co-citation of authors

تحلیل هم‌استنادی منابع استناد شده

اساس اندیشه تحلیل استنادی بر این فرض استوار است که بین مدرک استناد‌کننده و مدرک مورد استناد، نوعی رابطه محتوایی وجود دارد و این دو از نظر موضوعی کم و بیش با یکدیگر ارتباط دارند. کشف قواعدی که بر این رابطه حاکم است از اهداف تحلیل استنادی است. در این قسمت از پژوهش تعداد استنادهای منابع منتشر شده در طی سال‌های ۱۹۹۱ الی ۲۰۲۴ در ارتباط با عدالت جنسیتی فضاهای عمومی شهری مورد تجزیه و تحلیل و ترسیم قرار می‌گیرند تا با تعیین جایگاه منابع و پژوهشگران در جهان، نقشه راهی برای پژوهشگران و راهنمایی برای مطالعات آتی فراهم گردد. لذا، جهت تحلیل هم‌استنادی منابع استناد شده^{۲۸} گزینه منابع استناد شده توسط نرم افزار انتخاب

شد. بدین صورت که از مجموع ۶۸۵۱ منبع حداقل تعداد استناد ۱۵ عدد انتخاب شده است و ۲۵ منبع شرط حداقل ۱۵ بار استناد را دارا بوده‌اند. مرحله بعد شدت و قدرت شبکه‌ای هم‌استنادی برای هر ۲۵ منبع انتخاب شد. بر اساس تنظیمات ایجاد شده مشاهده می‌شود منبع international journal of urban and regional research، ۳۳ بار مورد استناد قرار گرفته است و قدرت استناد این منبع با سایر منابع ۳۴۷ بوده که بیشترین تعداد استناد را در بین منابع دارا است. پس از آن منبع urban studies با ۳۲ استناد و قدرت پیوند ۳۶۱ در جایگاه دوم و منبع progress in human geography با ۳۰ استناد و قدرت پیوند ۳۶۰ در جایگاه سوم از بیشترین تعداد استنادها قرار گرفته‌اند. جدول ۳ تعداد استناد هر ۲۵ منبع با قدرت کل پیوند نشان می‌دهد.

جدول ۳. تحلیل هم‌استنادی منابع استناد شده
Table 3. Co-citation analysis of cited sources

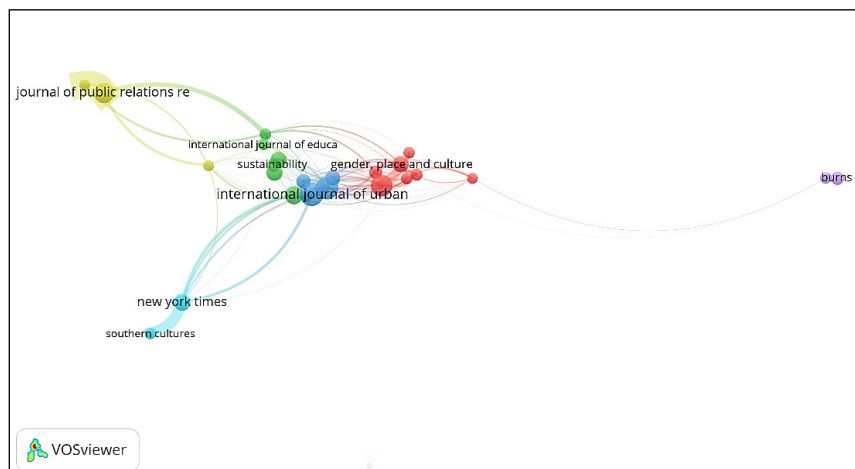
منبع	تعداد استناد	قدرت کل پیوند	منبع	تعداد استناد	قدرت کل پیوند	منبع	تعداد استناد	قدرت کل پیوند
journal of public relations research	29	391	signs	16	176	british journal of criminology	15	72
urban studies	32	361	transactions of the institute of british geographers	17	168	lancet	16	62
progress in human geography	30	360	antipode	21	138	sustainability	19	61
public relations review	15	351	area	16	131	burns	19	57
international journal of urban and regional research	33	347	southern cultures	16	128	political geography	16	42
"gender, place and culture"	23	329	world development	20	124	international journal of educational development	16	18
new york times	24	255	stanford law review	15	103	int. j. environ. res. public health	23	9
environment and planning d: society and space	19	221	economic and political weekly	17	86	-	-	-
Geoforum	25	217	landscape and urban planning	23	79	-	-	-

در شکل ۵، اطلاعات جدول ۳ به صورت نمای شبکه‌ای مصورسازی شده است. هر گره نمایشگر یک منبع است. فاصله بین دو گره، قدرت ارتباط بین پیوندها را نشان می‌دهد. هرچه فاصله کمتر باشد، ارتباط بین دو گره قوی‌تر است. اندازه‌ی وزنی هر گره بر اساس میزان استناد و قدرت پیوند آن تعیین شده است؛ به این معنی که هرچه اندازه‌ی هر گره بر روی نقشه بزرگتر باشد، میزان استناد و قدرت پیوند هم بیشتر خواهد بود. در این نمای شبکه‌ای همانگونه که مشخص است منابع در ۶ دسته خوشه‌بندی شده‌اند. خوشه اول با رنگ قرمز شامل ۷ مجله area، british journal of criminology، environment and planning d: society

and space، gender، place and culture، political geography، transactions of the institute و progress in human geography of british geographers است. خوشه دوم با رنگ سبز شامل ۶ مجله geoforum، int. j. environ. res. public health، international journal of educational development، landscape and urban planning، signs، sustainability و خوشه سوم با رنگ آبی شامل ۵ منبع antipode، economic and political weekly، international journal of urban and regional research، urban studies و world development است. خوشه چهارم با رنگ زرد شامل ۳ منبع

گرفته‌اند. در نهایت خوشه ششم با رنگ آبی فیروزه‌ای شامل دو منبع new york times و southern cultures می‌شود که ضخامت خط اتصال این دو منبع با یکدیگر حاکی از ارتباط و هم‌استنادی بالای آن‌ها با یکدیگر است.

Stanford و public relations research، public relations review، law review، خوشه پنجم با رنگ بنفش شامل دو منبع burns و lancet می‌باشد که با فاصله بیشتر و در نتیجه دارای ارتباط کمتری با سایر منابع قرار

شکل ۵. مصورسازی هم‌استنادی منابع استناد شده
Figure 5. Visualization of co-citation of cited sources

با انتخاب گزینه همکاری کشورها در نرم‌افزار و تعیین حداقل ۲ مدرک از کل کشورها که ۴۵ کشور می‌باشد، مشخص می‌شود که ۲۳ کشور شرط مذکور حداقل ۲ مدرک را دارا هستند. مرحله بعد شدت و قدرت شبکه‌ای همکاری برای هر ۲۳ کشور انتخاب شد. بر اساس تنظیمات ایجاد شده مشاهده می‌شود کشور ایالات متحده با تعداد ۶۹ مدرک، ۸۷۶ استناد و قدرت پیوند ۱۶ بیشترین تعداد مدارک، استناد و قدرت پیوند را در بین سایر کشورها دارا است. پس از آن کشور بریتانیا با تعداد ۲۹ مدرک، ۳۳۳ استناد و قدرت پیوند ۱۲ در رده دوم و کشور کانادا با تعداد ۲۴ مدرک، ۵۳۶ استناد و قدرت پیوند ۱۱ در رده سوم بیشترین میزان همکاری علمی قرار گرفته‌اند. در جدول ۴ تعداد مدارک و استناد هر ۲۳ کشور با قدرت کل پیوند آن‌ها مشاهده می‌شود.

تحلیل همکاری کشورها

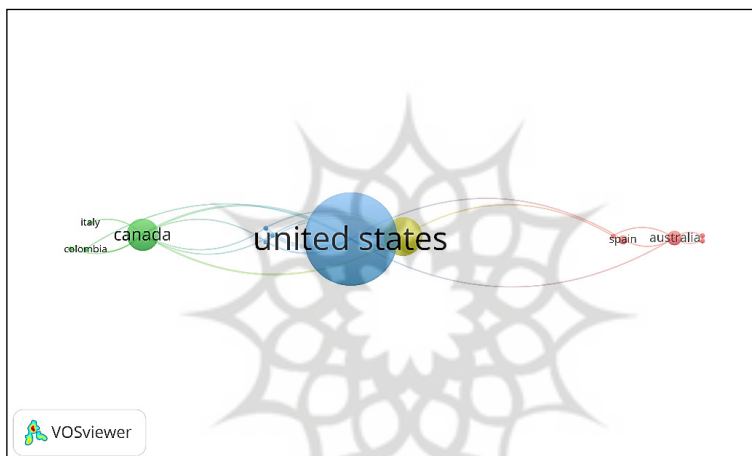
همکاری علمی، پدیده‌ای پیچیده‌ای است که اشتراک توانمندی‌ها و تولید دانش علمی جدید را بهبود می‌بخشد. همکاری علمی با افزایش پیچیدگی دانش و به واسطه افزایش تقاضا برای تخصصی شدن بیشتر و مهارت‌های بین رشته‌ای در پژوهش ایجاد شده است. به عبارتی، همکاری علمی پدیده‌ای است که از طریق انواع مختلفی از تعاملات بهبود بخش ارتباطات، اشتراک توانایی‌ها و تولید دانش علمی مشخص می‌گردد. همکاری علمی می‌تواند در سه سطح خرد^{۴۹} (افراد)، سطح میانی^{۵۰} (مؤسسات) و سطح کلان^{۵۱} (کشورها) انجام شود که در این قسمت از پژوهش همکاری علمی در سطح کلان یا به عبارتی کشورها مورد تجزیه و تحلیل و مصورسازی قرار می‌گیرد. بدین ترتیب

جدول ۴. تحلیل همکاری علمی کشورها
Table 4. Analysis of scientific cooperation between countries

کشور	تعداد مدرک	استناد	قدرت کل پیوند	کشور	تعداد مدرک	استناد	قدرت کل پیوند
ایالات متحده	۶۹	۸۷۶	۱۶	دانمارک	۲	۱۲	۱
بریتانیا	۲۹	۳۳۳	۱۲	فرانسه	۲	۰	۱
کانادا	۲۴	۵۳۶	۱۱	ایتالیا	۳	۴۹	۱
شیلی	۳	۲۰	۶	مالزی	۲	۱	۱
هند	۱۳	۹۳	۶	مکزیک	۲	۰	۱
هلند	۳	۱۴	۶	نروژ	۳	۱۶	۱
آفریقای جنوبی	۴	۶	۶	سوئد	۲	۱۲	۱
استرالیا	۱۱	۱۱۴	۵	برزیل	۴	۰	۰
کلمبیا	۳	۱	۳	آلمان	۳	۸	۰
اسپانیا	۷	۷۰	۲	ایران	۲	۰	۰
سوئیس	۳	۵	۲	نیجریه	۲	۲	۰
ترکیه	۲	۱۲	۲	-	-	-	-

همکاری بین کشورها است. همچنین، فاصله‌ی بین گره‌ها و ضخامت پیوندها، بیانگر سطح همکاری بین کشورها است. کشورهایی که در یک خوشه قرار می‌گیرند، یک گروه متصل به هم را نشان می‌دهند که با یک رنگ از یکدیگر جدا می‌شوند. رنگ‌بندی خوشه‌ها، مشخص می‌کند که این کشور، بیشتر با چه کشورهایی در انتشار مقالات هم گروه بوده‌اند. به عنوان نمونه چهار کشور کانادا، کلمبیا، ایتالیا و سوئیس که در خوشه دوم و با رنگ سبز قرار گرفته‌اند در انتشار مقالات با یکدیگر هم گروه بوده‌اند و مشابهت بیشتری نسبت به آیتم‌های موجود درون یک خوشه متفاوت دارند. همچنین هرچه یک کشور، نشریات و مدارک بیشتری تولید کند قدرت پیوند بیشتری دارد و در نتیجه اندازه‌ی گره بزرگ‌تری دارد و هرچه مقیاس همکاری بزرگ تر باشد، خط اتصال ضخیم‌تر است.

شکل ۶ همکاری علمی کشورها را به صورت شبکه‌ای مصورسازی شده نشان می‌دهد. از میان ۲۳ کشوری که دارای حداقل ۲ مدرک بوده‌اند، ۸ کشور دانمارک، فرانسه، مکزیک، سوئد، برزیل، آلمان، ایران و نیجریه همکاری با سایر کشور نداشته و بنابراین در نقشه نمایش داده نشدند. از میان مابقی ۱۵ کشوری که دارای همکاری علمی با یکدیگر بوده‌اند ۵ کشور استرالیا، مالزی، نروژ، اسپانیا و ترکیه در خوشه اول با رنگ قرمز، ۴ کشور کانادا، کلمبیا، ایتالیا و سوئیس در خوشه دوم با رنگ سبز، ۴ کشور شیلی، هلند، آفریقای جنوبی و ایالات متحده در خوشه سوم با رنگ آبی و ۲ کشور هند و بریتانیا در خوشه چهارم با رنگ زرد قرار گرفته‌اند. همانطور که در شکل مشاهده می‌شود گره‌های بزرگتر، نشان دهنده‌ی کشورهای بانفوذ است. پیوند میان گره‌ها، نشان دهنده‌ی روابط

شکل ۶. مصورسازی همکاری علمی کشورها

Figure 6. Visualization of scientific cooperation between countries

ویوئر دارای مزیت مطلق از نظر قابلیت‌های ارائه گرافیکی است که امکان پردازش حجم زیادی از ادبیات در پایگاه‌های داده و امکان ساخت نقشه‌ها را برای هر تکنیک نقشه برداری مناسب فراهم می‌کند. این نرم‌افزار از یک طرف، به انجام تحلیل متریک علمی و تفسیر زبان نقشه‌برداری برای داده‌های ادبیات مرتبط در زمینه تحقیقات مروری کمک می‌کند و از سوی دیگر، کانون‌های تحقیقاتی و خوشه‌های دانش مرتبط در حوزه مقطعی عدالت جنسیتی فضاهای عمومی را قابل شناسایی می‌کند. بنابراین در مقایسه با مطالعات قبلی، این یک نوآوری جسورانه در جنبه روش شناسی تحقیق است. با این حال خطاهای مکرر نرم افزار به علت ناخوانا بودن داده‌های پایگاه وب اف ساینس از جمله محدودیت‌های این تحقیق بوده است که با رفع محدودیت‌ها، پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی به منظور تکمیل این پژوهش، از پایگاه داده‌ای وب اف ساینس نیز استفاده گردد. نتایج نشان می‌دهد که برخی از کلیدواژه‌گان با توجه به مسائل و چالش‌های نوظهور پیش روی شهرها اخیراً مورد توجه پژوهشگران هستند که شامل کلیدواژه‌هایی از جمله شهر، منطقه شهری، فضای سبز، خشونت،

نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تحلیل علم سنجی مطالعات حوزه عدالت جنسیتی فضاهای عمومی، جهت کشف مسائل و تحولات اصلی و نیز یافتن روندها و عملکردهای نوظهور مقالات و مجلات، شناخت الگوهای همکاری کشورها و استنادهای نویسندگان در ادبیات جهانی صورت گرفته است. جستجوی ادبیات تحقیق شامل منابع انتشار یافته در پایگاه اسکوپوس طی سال‌های متمادی ۱۹۹۱ تا ۲۰۲۴ میلادی بوده است. جهت انجام این کار داده‌های علمی (۲۰۰ داده علمی) در خصوص موضوع مورد تحقیق با عبارت عدالت جنسیتی و فضاهای عمومی در عنوان، چکیده و کلیدواژه‌گان در خردادماه ۱۴۰۳ از پایگاه اسکوپوس استخراج شدند. لازم به ذکر است که هیچ یک از ۲۰۰ مدرک علمی موجود در مطالعات گذشته با کمک نرم‌افزار تجسم، تجزیه و تحلیل نشده است. در فرآیند بررسی پژوهش حاضر، تلاشی برای ترکیب روش‌های کتاب‌سنجی و نرم‌افزار وی او اس ویوئر برای غربالگری و سازماندهی ادبیات انجام شد که این چنین طرح‌های شبکه‌بصری می‌تواند برای تجزیه و تحلیل ارتباط مطالعات قبلی ایجاد شود. نرم‌افزار وی او اس

2. Price
3. Little Science, Big Science
4. Gender justice
5. Scopus
6. Network visualization
7. Overlay Visualization
8. Density Visualization
9. On the Equality of the Two Sexes
10. François Poulain de la Barre
11. Gender Discrimination
12. Goetz
13. web of science
14. Van Eck
15. Waltman
16. Advanced search
17. Gender justice And public space
18. PRISMA
19. Co-occurrence
20. Womens status
21. Gender relations
22. Sexual violence
23. Social justice
24. Transgender
25. Intersectionality
26. Sexual harrsment
27. Discrimination
28. Co-citation cited sources
29. Micro Level
30. Meso Level
31. Macro Level

تبعیض و تراجنسیتی می‌باشند. این نتیجه با نتایج تحقیقات پیشین علم‌سنجی همچون مطالعه نلسون و گروسیچ (۲۰۱۸)، که متذکر شدند نژاد، نابرابری و تبعیض یک خط مهم تحقیقاتی در طول دوره زمانی اخیر است، همسو می‌باشد. گروه دیگری از کلیدواژه‌ها مانند آزار جنسی، تبعیض، تابعیت عدالت جنسیتی، تصمیم‌گیری، ایالات متحده و... بر اساس فراوانی وقوع‌شان، از توجه کمتری در تحقیقات و پژوهش‌ها برخوردار می‌باشند. البته لازم به ذکر است که تعدادی از این کلیدواژه‌ها اخیراً وارد مطالعات شده‌اند که کمتر بودن فراوانی وقوع‌شان قابل انتظار است. این مطالعه با تحلیل‌های هم‌رخدادی وقوع کلیدواژه‌ها (در سه نمای مصورسازی، تراکم داده، هم‌پوشانی شبکه) هم‌استنادی بر اساس نویسندگان و بر اساس منابع استناد شده و همچنین همکاری علمی بر اساس کشورها در نمای مصورسازی شبکه‌ای به عنوان یک مطالعه مروری-پژوهشی جامع در نظر گرفته می‌شود. نتایج تحلیل هم‌استنادی بر اساس نویسندگان نشان می‌دهد که بیشترین تعداد استناد مربوط به الین اونت‌هالتر با قدرت پیوند ۱۰۰ می‌باشد. پس از او جودیت باتلر با ۳۴ استناد و قدرت پیوند ۴۵۹ در رده دوم و دیوید هاروی با ۳۳ استناد و قدرت پیوند ۴۲۹ در رده سوم قرار گرفته است. همچنین تحلیل هم‌استنادی بر اساس منابع استناد شده نشان می‌دهد که منبع international journal of urban and regional research با ۳۳ بار مورد استناد قرار گرفته است و قدرت استناد این منبع با سایر منابع ۳۴۷ بوده است که بیشترین تعداد استناد را در بین منابع دارا است. در آخر تحلیل همکاری علمی در سطح کشورها نشان می‌دهد که کشور ایالات متحده با تعداد ۶۹ مدرک، ۸۷۶ استناد و قدرت پیوند ۱۶ بیشترین تعداد مدارک، استناد و قدرت پیوند را در بین سایر کشورها دارا است. پژوهشگران آتی می‌توانند از هر یک کلیدواژه‌ها موجود خصوصاً واژه‌های داغ اخیر همچون تبعیض، نژاد و بحث‌های شهروندی و تابعیتی را با توجه به زمینه‌بومی به عنوان حوزه‌های موضوعی بالقوه عدالت جنسیتی در فضاهای عمومی بهره‌گیرند. همچنین با توجه به اینکه کشور ایران در زمینه موضوع پژوهش (خصوصاً حوزه‌های علمی و کاری شهرسازی و معماری)، همکاری با سایر کشور نداشته است، پیشنهاد می‌شود تا از این فرصت مناسب همکاری برای پژوهش‌های آتی استفاده شود.

تعارض منافع نویسندگان

نویسندگان به‌طور کامل از اخلاق نشر تبعیت کرده و از هرگونه سرقت ادبی، سوء رفتار، جعل داده‌ها و یا ارسال و انتشار دوگانه، پرهیز نموده‌اند و منافع تجاری در این راستا وجود ندارد و نویسندگان در قبال ارائه اثر خود وجهی دریافت ننموده‌اند.

پی‌نوشت

1. International Data Corporation

فهرست مراجع

۱. اصغری‌پور، کسری، خانلو، نسیم، زبیری، کرامت‌الله، و شالی‌امینی، وحید، (۱۳۹۶). ارتقای سطح کیفی فضاهای عمومی شهری با رویکرد عدالت اجتماعی (مطالعه موردی: محله دزاشیب منطقه یک شهرداری تهران). فصلنامه پژوهش‌های اخلاقی (انجمن معارف اسلامی ایران)، ۲۹(۸)، ۴۲-۲۳.
۲. برنگی، حامد، (۱۳۹۶). متن کاوی و ترسیم شبکه اجتماعی هم‌تالیفی مجله مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی با رویکرد علم‌سنجی. مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی (چشم انداز جغرافیایی)، ۱۲(۲ (پیاپی ۳۹)). ۴۸۰-۴۶۳.
۳. پورحسین‌روشن، حمید، پورجعفر، محمدرضا، و علی‌اکبری، صدیقه، (۱۳۹۸). تبیین عدالت جنسیتی در فضاهای شهری مطالعه موردی: فضای شهری مجموعه خواهر امام رشت. فصلنامه برنامه ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای، ۴(۱۰)، (منتشر شده در مرداد ۱۴۰۰)، ۱۴۵-۱۱۵.

15. Leydesdorff, L., & Milojević, S. (2012). Scientometrics. arXiv preprint arXiv:1208.4566.
16. Low, S., & Iveson, K. (2016). Propositions for more just urban public spaces. *City*, 20(1), 10-31.
17. Maddrell, A., Beebeejaun, Y., Kmec, S., & Wingren, C. (2023). Cemeteries and crematoria, forgotten public space in multicultural Europe. An agenda for inclusion and citizenship. *Area*, 55(1), 125-133.
18. Mitchell, D. (2017) People's Park again: On the end and ends of public space. *Environment and Planning*, 49(3), 503-518.
19. Nandiyanto, A. B. D., & Al Huseini, D. F. (2021). A bibliometric analysis of materials research in Indonesian journal using VOSviewer. *Journal of Engineering Research*.
20. Nelson, J. R., & Grubestic, T. H. (2018). Environmental justice: A panoptic overview using scientometrics. *Sustainability*, 10(4), 1022.
21. Okpokwasili, O. A. (2024). FEMINIST ETHICS: A FRAMEWORK FOR GENDER JUSTICE. *Nnadiesbube Journal of Gender Studies*, 1(1).
22. Spain, D. (2014). Gender and urban space. *Annual Review of Sociology*, 40, 581-598.
23. Upadhyay, A. K., Khandelwal, K., Iyengar, J., & Panda, G. (2023). Role of gender sensitisation training in combating gender-based bullying, inequality, and violence. *Cogent Business & Management*, 10(3), 2266615. Doi; 10.1080/23311975.2023.2266615
24. Van Eck, N., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *scientometrics*, 84(2), 523-538. DOI: 10.1007/s11192-009-0146-3
25. Wilsdon J. (2011). Knowledge, networks and nations: Global scientific collaboration in the 21st century. London: The Royal Society.
۴. رحیمی، اکبر، واعظی، موسی، محمدی، حجت، و باکویی، مائده. (۱۳۹۷). ارزیابی عدالت جنسیتی در فضاهای عمومی شهری، مطالعه‌ی موردی: مرکز شهر تبریز. فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه، ۹(۳۵)، ۲۴۴-۲۱۹.
۵. رضازاده، راضیه. (۱۳۸۹). فضای شهری، زمینه‌ساز عدالت اجتماعی. منظر، ۲(۷)، ۳۰-۲۸.
۶. سهیلی، فرامرز، خاصه، علی اکبر، و کرانیان، پریش. (۱۳۹۸). ترسیم ساختار فکری حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران بر اساس تحلیل هم‌رخدادی واژگان. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، ۳۴(۴)، ۱۹۳۸-۱۹۰۵.
۷. گرمسیری‌نژاد، سروش، خرم‌بخت، احمدعلی، و موعلی، مرضیه. (۱۴۰۰). ارزیابی کیفیت فضاهای عمومی شهری بر مبنای دیدگاه جنسیتی (مطالعه موردی: شهر جدید عالی‌شهر)، مطالعات جامعه‌شناسی، ۴۳-۱۲۹.
۸. نقدی نژاد، اطهره، فهمیمی فر، سپیده، مکرمی پور، محمدباقر، و محمدی، هاجر. (۱۴۰۲). مصورسازی تولیدات علمی پژوهشگران ایرانی حوزه علوم سیاسی در پایگاه اطلاعاتی وب‌آوساینس. دولت پژوهی ایران معاصر، ۸(۴)، ۱۳۱-۱۰۱.
9. Beula, C. C., & Velmurugan, C. (2021). VOS Viewer: A Scientometric Profile. *Humanities*, 9(2), 93-103.
10. Ceccato, V., & Nalla, M. K. (2020). Crime and fear in public places: Towards safe, inclusive and sustainable cities (p. 486). Taylor & Francis.
11. Goetz, A. (2007). "Gender Justice, Citizenship and Entitlements: Core Concepts, Central Debates and New Directions for Research," in *Gender Justice, Citizenship and Development*, edited by Mukhopadhyay, M. and N. Singh (Ottawa and New Delhi: Zubaan, an imprint of Kali for Women and the International Development Research Centre (IDRC).
12. Gheaus, A. (2021). Ordeals, women and gender justice. *Economics & Philosophy*, 37(1), 8-22. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0266267120000280>
13. Gu, Z., Meng, F., & Farrukh, M. (2021). Mapping the research on knowledge transfer: A scientometrics approach. *IEEE Access*, 9, 34647-34659.
14. Kumar, S., Tyagi, P., Saxena, S., & Badu, S. (2022). Right to equality and gender justice. *Journal of Positive School Psychology*, 6(4), 4916-4925.

